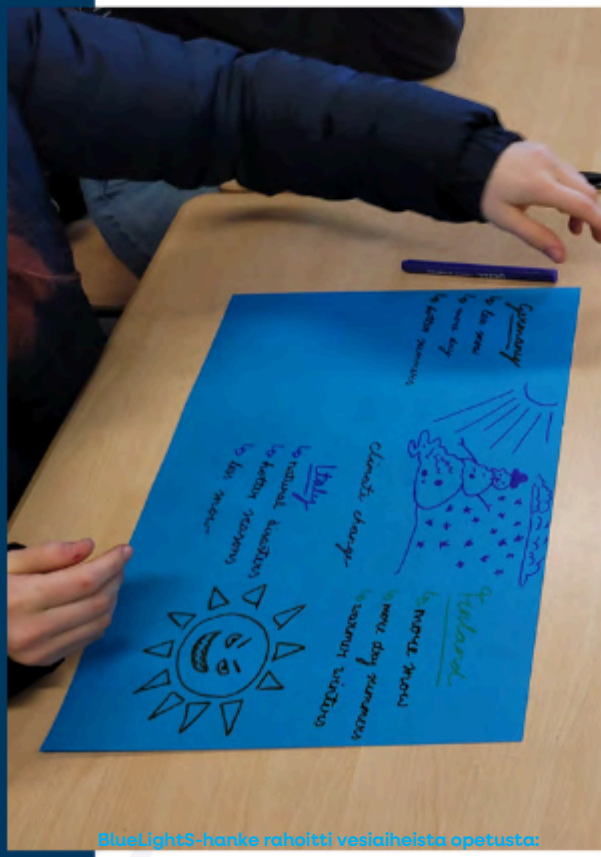
Blue Education kasvattaa aktiivisia merikansalaisia

BlueLightS-, ProBleu- ja SHORE-hankkeet

Miksi nyt tarvitaan Blue Education -politiikkasuosituksia?

Sinisen kasvatuksen (Blue Education) tarve on tunnistettu viimeaikaisissa strategisissa kehyksissä, kuten Euroopan valtamerisopimuksessa ja UNESCOn kestävän koulutuksen strategiassa, mutta käytännön toteutus on Euroopassa edelleen hajanaista. BlueLightS-, SHORE- ja ProBleu -hankkeiden tullessa päätökseen on otollinen aika tarkastella saatuja tuloksia ennen YK:n valtamerikonferenssia 2027 (Ocean Decade Conference).

Tulosten pohjalta valmistellaan politiikkasuositusten (Policy Brief) teemasarjaa, joka tarkastelee sinisen kasvatuksen valtavirtaistamista kolmesta toisiaan täydentävästä näkökulmasta.
Ensin huomio kohdistuu **kouluihin**, sitten **ympäröiviin yhteisöihin ja tukiverkostoihin**, joita tarvitaan toiminnan jatkuvuuden ja laajemman vaikuttavuuden varmistamiseksi.
Lopuksi tarkastellaan **koulutusjärjestelmää** ja edellytyksiä sinisen kasvatuksen pysyvälle juurruttamiselle kansallisiin koulutusjärjestelmiin. Suositukset vauhdittavat keskustelua siitä, miten sininen kasvatus voitaisiin tuoda yhä useamman kansalaisen ulottuville.

BlueLightS-hanke rahoitti vesiaiheista opetusta: esimerkki Oriveden yhteiskoulusta.

EU:n rahoittamat BlueLightS-, ProBleu- ja SHORE-hankkeet tukevat kouluja eri puolilla Eurooppaa, ja Euroopan ulkopuolellakin, sinisen kasvatuksen sisällyttämiseksi osaksi jokapäiväistä oppimista. Tarjoamalla käytännön työkaluja, asiantuntijatukea ja rahoitusta koulujen sinisille aktiviteeteille, nuoria kannustetaan tutustumaan vesiekosysteemeihin, yhdistämään oppimista paikallisiin vesiympäristöihin, ja toimimaan merten ja jokien suojelemiseksi.

Yhdessä hankkeet edistävät EU:n Missiota ”Ennallistetaan valtameri ja vedet vuoteen 2030 mennessä” ja auttavat yhä useampia kouluja osallistumaan aktiivisesti vesitietoisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

BlueLightS ProBleu SHORE

Sininen sokea piste

Koulutus on tehokas keino edistää ihmisten käyttäytymisen muutosta ja yhteiskunnallisia muutoksia, ja vahvistaa kansalaisten valmiuksia vastata tulevaisuuden haasteisiin. Vesiympäristöt ovat edelleen puutteellisesti esillä koulutusjärjestelmissämme ja yleinen tietoisuus niistä on vähäistä. Vuonna 2022 Walesissa tehdyssä tutkimuksessa **84 prosenttia vastaajista piti meriympäristön suojelua tärkeänä, mutta 40 prosenttia koki, ettei heidän omalla elämäntavallaan ole vaikutusta mereen**. Tämä huolen ja ymmärryksen välinen kuilu on havaittavissa maailmanlaajuisesti ja se heikentää kykyämme torjua luontokatoa, ilmastonmuutosta ja saastumista. [1]

Ongelma ei rajoitu vain yksilöiden asenteisiin, vaan se ulottuu syvälle opetusjärjestelmien rakenteisiin. **Vuonna 2023 YK:n pääsihteerin valtameriasioiden erityislähettiläs Peter Thomson kehotti jäsenvaltioita vahvistamaan meriaiheiden asemaa opetussuunnitelmissa, mutta edistys on ollut hidasta.** Esimerkiksi Ruotsin opetussuunnitelmassa valtameriä koskevaa sisältöä ei juuri ole, ja Ranskassa se puuttuu suurimmasta osasta oppimistavoitteista, joihin meriaihe olisi mahdollista kytkeä. Englannin opetussuunnitelmasta puuttuvat kokonaan käsitteet ”rannikko” ja ”meri”. [2]

Merten vähäinen näkyvyys eurooppalaisissa opetussuunnitelmissa on vain yksi esimerkki laajemmasta ongelmasta: perusopetuksessa painotetaan maaekosysteemejä vesiympäristöjen kustannuksella. Tämä näkyy kautta koko koulutusjärjestelmän, opetussuunnitelmien lisäksi oppimateriaaleissa, arvioinnissa ja opettajankoulutuksessa.
Vesiin liittyvä kasvatus jää pitkälti epämuodollisen oppimisen ja yksittäisten opettajien aktiivisuuden varaan, riittävän koulutusjärjestelmän tuen puuttuessa.[3] Katveeseen eivät jää vain meret, vaan vesiympäristöt laajemminkin. Myös makean veden ekosysteemit ja kosteikot jäävät vähälle huomiolle, vaikka niillä on keskeinen merkitys maapallon prosesseissa.

LikeMySea-opiskelijat snorklaavat meressä ja tallentavat havaintonsa MINKA-kansalaistiedealustalle.

1 Atkinson M., Wenman C., Zachary C. 2022. Ocean Literacy in Wales: Headline Findings Report. NRW Evidence Report. Report No: 633, 53 pp, Natural Resources Wales, Bangor

2 Feldkamp, N. 2026. Ocean Literacy in French School Curricula. University essay from Göteborgs universitet. https://www.essays.se/essay/d2a566c4c8/

3 BlueLightS. (2026). The Framework for Strengthening Blue Education.

Miksi sininen kasvatus on tärkeää

Sininen (vesiympäristö) ja vihreä (maaekosysteemit) ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa. Kokonaisvaltaisen, luontoon perustuvan kasvatuksen hyödyt ulottuvat myös ympäristö- ja luontolukutaitoa laajemmalle.

Terveys ja hyvinvointi: Tutkimukset osoittavat yhä vahvemmin, että luonnossa oleminen tukee lasten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia[4] ja että se voi auttaa kanavoimaan ympäristöahdistusta ympäristöteoiksi. Vesiekosysteemit metsäpuroista valtameriin tarjoavat monipuolisia oppimisympäristöjä, joissa lapset ja nuoret voivat tutustua lähiluontoon ja oppia ymmärtämään sen toimintaa.

Yhdenvertaisuus: Luontoon perustuvan opetuksen on osoitettu edistävän erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten hyvinvointia ja vahvistavan heidän luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM) osaamistaan. Näin se voi osaltaan vähentää koulutuksen rakenteellista eriarvoisuutta. [5]

Taloudelliset mahdollisuudet: Kasvava ja kestävä sininen talous tarvitsee osaajia, joilla on valmiutta edistää kestävää kehitystä. Samalla se voi tarjota uusia työmahdollisuuksia esimerkiksi luonnonsuojelussa, tutkimuksessa ja matkailussa.

Strategiset tavoitteet: Sinisellä kasvatuksella on tärkeä rooli EU:n keskeisten politiikkatavoitteiden, kuten Euroopan valtamerisopimuksen, toteuttamisessa. Se voi myös edistää EU:n STEM-strategian tavoitteita yhdistämällä kouluja niitä tukevien toimijoiden kanssa. Yhteisölähtöinen ja käytännönläheinen toiminta voi lisäksi innostaa STEM-alojen pariin oppijoita, jotka eivät koe perinteistä luonnontieteiden ja teknologian opetusta omakseen.

Elinvoimaiset vesiekosysteemit ja hyvinvoiva, aktiivinen yhteiskunta kulkevat käsi kädessä.

ICM-CSIC:n koulutustilaisuus L'Empordàn alueen maaseutukoulujen opettajille Kataloniassa, Espanjassa.

4 Soyez-Lozac'h, B., Gottsmann, L., & Fuchs, J. (2024). L'expérience vécue pour penser un autre rapport à la nature ? HAL science.
5 Sprague, N., Berrigan, D., & Ekenga, C.C. (2020). An Analysis of the Educational and Health-Related Benefits of Nature-Based Environmental Education in Low-Income Black and Hispanic Children. Health Equity, 4(1). doi:10.1089/heq.2019.0118.

BlueLightS ProBleu SHORE

Koulusta koulutusjärjestelmään

Politiikkasuositukset (Policy Brief) viitoittavat tietä toimivista opetuskäytännöistä niiden jatkuvuutta tukeviin hallinto- ja tukirakenteisiin sekä edelleen politiikkatoimiin ja systeemisiin ratkaisuihin. Tavoitteena on sinisen kasvatuksen juurruttaminen osaksi koulutusjärjestelmää.

1. Ensimmäinen Policy Brief tunnistaa koulujen onnistuneita opetuskäytäntöjä. Se pohjautuu Blue Challenge -hankkeiden ja Euroopan sinisten koulujen verkoston kokemuksiin. Se korostaa avointa oppimista, oppijoiden aktiivista toimijuutta ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä, jotka tekevät sinisestä kasvatuksesta kiinnostavaa, merkityksellistä ja vaikuttavaa. Suositukset tukevat sinisen kasvatuksen koko potentiaalin hyödyntämistä ja oppijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua. Ne auttavat myös ymmärtämään globaalien haasteiden yhteyttä lähiympäristöön ja oppijoiden arkeen.

2. Toinen Policy Brief tarkastelee rakenteita, jotka tukevat sinisen kasvatuksen vakiinnuttamista ja laajentamista. Se esittelee, miten koordinointi, asiantuntemus, resurssit, ammatillisen osaamisen kehittäminen ja toimiva hallinto voivat auttaa yksittäisiä hankkeita kehittymään pysyviksi, verkottuneiksi ja laajoiksi toimintamalleiksi.

3. Kolmas Policy Brief käsittelee sinisen kasvatuksen pitkäjänteistä valtavirtaistamista koulutusjärjestelmissä. Se tarkastelee opetussuunnitelmien, koulutuspoliittisten linjausten, opettajien tuen ja institutionaalisten rakenteiden roolia. BlueLightS -viitekehys tarjoaa käytännön ohjeita sinisen kasvatuksen sisällyttämiseksi kansallisiin opetussuunnitelmiin ja koulutuspolitiikkaan – ja siten yhä useamman oppijan ulottuville.

LIITY BLUE EDUCATION -ALUSTALLE JA PYSY AJAN TASALLA SINISISTÄ TAPAHTUMISTA JA UUTISISTA!

LikeMySea-opiskelijat Barcelonassa järjestetyssä tilaisuudessa yhdessä Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC) -tiimin kanssa

Yhteystiedot

BlueLightS Project SHORE Community ProBleu

Funded by the European Union

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the EU or CINEA. Neither the EU nor CINEA can be held responsible for them.